

Jaarverslaggeving

Deel 1 van 3 : Hoofdstuk 1 t/m 4

Ook verkrijgbaar : Deel 2 : Hoofdstuk 5 tot en met 10

Ook verkrijgbaar : Deel 3 : Hoofdstuk 11 tot en met 19

Bronvermelding:

Derde druk

Titel : Jaarverslaggeving

Auteurs : Epe P. en Koetzier W.

Uitgever: Wolters-Noordhoff Groningen

ISBN: 9001303536

Aantal pagina's boek : 371

Aantal hoofdstukken boek : 19

De inhoud van dit uittreksel is met de grootste zorg samengesteld. Incidentele onjuistheden kunnen niettemin voorkomen. Je dient niet aan te nemen dat de informatie die Students Only B.V. biedt foutloos is, hoewel Students Only B.V. dat wel nastreeft. Dit uittreksel is voor persoonlijk gebruik en is bedoeld als wegwijzer bij het originele boek. Wij raden altijd aan het bijbehorende studieboek erbij te kopen en dit uittreksel als naslagwerk erbij te houden. In dit uittreksel worden diverse verwijzingen gemaakt naar het studieboek op basis waarvan dit uittreksel is gemaakt

Dit uittreksel is een uitgave van Students Only B.V. Copyright © 2003 StudentsOnly B.V. Alle rechten voorbehouden. De uitgever van het studieboek is op generlei wijze betrokken bij het vervaardigen van dit uittreksel. Voor vragen kan je je wenden per email aan info@studentsonly.nl.

Inhoudsopgave

	Pag
Hoofdstuk 1 Externe verslaggeving: relaties met andere vakgebieden en ontwikkeling	2
Hoofdstuk 2 Waarde en winst	6
Hoofdstuk 3 Basisprincipes van de boekhoudkundige waarde- en winstbepaling	7
Hoofdstuk 4 De regelgevers	9

Hoofdstuk 1: Externe verslaggeving: relaties met andere vakgebieden en ontwikkeling

Wat is een organisatie? Een organisatie is een coöperatie van personen en middelen met het doel om bepaalde doelen te bereiken. Voorbeelden van doelen zijn:

- Maken van winst;
- Het streven om de organisatie in de toekomst voort te blijven zetten;
- Het behalen van een marktpositie.

Voorbeelden van belanghebbende bij bedrijven: werknemers, management, vermogenverschaffers, overheid, leveranciers, klanten, enz.

Interne verslaggeving (management accounting) → verslaggeving aan het management van een bedrijf. Betrekking op de informatiebehoefte van het management. En deze informatie zal gebruikt gaan worden om bepaalde beslissingen op managementniveau te nemen. Voor deze vorm van verslaggeving zijn geen wettelijke vereisten vastgelegd.

Externe verslaggeving (financial accounting) → verslaggeving aan derden. Betrekking op de informatiebehoefte van derden, bijvoorbeeld vermogensverschaffers. Zij gebruiken deze informatie om bijvoorbeeld beslissingen te nemen op het gebied van: wel of niet geld lenen aan dit bedrijf? In tegenstelling tot de interne verslaggeving zijn voor deze vorm van verslaggeving wel wettelijke vereisten vastgelegd, namelijk in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW).

De verslaggeving aan de belastingdienst (= de fiscus) valt onder de externe verslaggeving, maar moet hiervan los worden gezien. De belastingdienst heeft behoefte aan informatie om aanslagen inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting op te leggen. Op deze vorm van verslaggeving zijn andere regels van toepassing. Deze zijn te vinden in de Wet op de inkomstenbelasting en de Wet op de vennootschapsbelasting. In sommige gevallen is het mogelijk dat de externe jaarrekening gelijk is aan de fiscale jaarrekening, maar in de meeste gevallen zal de fiscale winst lager zijn dan de vennootschappelijke winst (winst uit de externe jaarrekening), omdat over de fiscale winst belasting moet worden betaald.

Enkele verschillen tussen interne en externe verslaggeving:

- De externe verslaggeving is globaal en de interne verslaggeving is gedetailleerd;
- De externe verslaggeving komt minder vaak per jaar beschikbaar dan de interne verslaggeving. Het is mogelijk om de interne informatie dagelijks op te vragen. De interne informatie is sneller beschikbaar;
- De externe verslaggeving heeft te maken met wettelijke voorschriften en de interne verslaggeving niet;
- Bij de externe verslaggeving bestaat de neiging om de cijfers mooier voor te schotelen dan dat ze in werkelijkheid zijn.

Er bestaan 3 soorten jaarrekeningen:

- Interne jaarrekening → is bestemd voor het management van een bedrijf
- Externe jaarrekening → is bestemd voor de belanghebbenden, behalve de fiscus.
- Fiscale jaarrekening → is bestemd voor de belastingdienst.

Samenhang met andere vakgebieden

Management accounting en financial accounting hebben beide betrekking op een ander vakgebied, maar ze hebben wel dezelfde doelstelling, namelijk het verschaffen van informatie.

Vakgebied	Relatie
Boekhouding	De gegevens met betrekking tot de verslaggeving wordt gehaald uit de administratie.
Ondernemingsrecht	Wettelijke vereisten die zijn vastgelegd in Titel 9 Boek 2 BW.
Belastingrecht	Voorschriften uit de Wet op de Inkomstenbelasting en de Wet op de Vennootschapsbelasting.
Financiering	Vermogensstructuur uit de jaarrekening.

Externe jaarrekening

Jaarrekening → balans, winst- en verliesrekening (= resultatenrekening) + toelichting op beide overzichten.

Balans

De balans is een overzicht van de waarde van de bezittingen en de schulden op een bepaald ogenblik. De posten die op de balans voorkomen worden voorraad- of stockgrootheden genoemd.

De bezittingen worden opgedeeld in vaste (vb. grond, machines en gebouwen) en vlottende (vb. voorraden en kas) bezittingen. De scheiding tussen vlottende en vast ligt in het feit in welk termijn het geld dat nu geïnvesteerd zit weer vrijkomt (minder dan 2 jaar is vlottende, meer dan 2 jaar is vast).

De schulden worden opgedeeld in eigen (= risico dragend of ondernemend vermogen) en vreemd vermogen. Het eigen vermogen is door de eigenaren beschikbaar gesteld of ter beschikking gekomen door het inhouden van de winst. Voor dit vermogen geldt dat het onbeperkt ter beschikking staat van het bedrijf. Bij liquidatie komen eigen vermogenverschaffers als laatste in aanmerking voor terugbetaling van het vermogen.

Het vreemd vermogen (= tijdelijk, risicomijdend of ondernemend vermogen) is geleend geld door het bedrijf. Bij liquidatie komen vreemd vermogenverschaffers als eerste in aanmerking voor terugbetaling van het vermogen. Bij het vreemde vermogen kan de volgende opdeling worden gemaakt: kortlopende (vb. crediteuren en nog te betalen bedragen) en langlopende schulden (vb. hypotheek).

Naast de indeling van de balans in bezittingen en schulden kan er ook de volgende indeling gemaakt worden: materiële activa (uitgedrukt in aantallen x de prijs per stuk vb. voorraden) en monetaire activa (uitgedrukt in geld, vb. kassaldo).

Resultatenrekening

De resultatenrekening laat de kosten en de opbrengsten van een bepaalde periode zien met daarbij het behaalde resultaat. De posten die op de resultatenrekening voorkomen worden periode- of stroomgrootheden.

De winst over een bepaalde periode kan op 2 manieren worden berekend, namelijk:

- resultatenrekening: opbrengst – kosten.
- balans: bezittingen (debet) – schulden (credit). Dit wordt de vermogensvergelijking genoemd.

Vermogensvergelijking:

Eigen vermogen einde periode	€.....
Eigen vermogen begin periode	€..... -
	<hr/>
Vermogenstoename	€.....
Kapitaalstortingen	€..... -
Kapitaalonttrekkingen	€..... +
	<hr/>
Winst	€.....

Rentabiliteit

3 vormen van rentabiliteit:

- rentabiliteit eigen vermogen (REV):
netto-winst na aftrek belasting / gem. geïnvesteerd eigen vermogen x 100%
- rentabiliteit vreemd vermogen (RVV):
rentekosten / gem. geïnvesteerd vreemd vermogen x 100%
- rentabiliteit totaal vermogen (RTV) → winstgevendheid transformatieproces:
winst / gem. totaal geïnvesteerd vermogen x 100%

Is de RTV > RVV dan heeft dit positieve gevolgen voor de eigen vermogenverschaffers, er komt meer geld beschikbaar aan de eigen vermogenverschaffers.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in welke mate de onderneming in staat is aan haar schuldverplichtingen te voldoen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat eigen vermogenverschaffers als laatste in aanmerking komen voor terugbetaling van het vermogen.

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in welke mate de onderneming in staat is om aan haar lopende betalingsverplichtingen te voldoen. 2 vormen van liquiditeit:

- Dynamisch liquiditeit → prognose toekomstige ontvangsten en uitgaven.
- Statische liquiditeit → afleiden uit de balans. Dit kan met behulp van de current ratio = vlottende activa / kortlopende schulden.

Window dressing → mooier voor schotelen dan dat de werkelijkheid is.

Functies jaarrekeningen

Met betrekking tot de functies van jaarrekeningen kennen we 3 modellen:

- bezitmodel: geen scheiding tussen leiding en eigendom. Binnen dit model wordt alleen een fiscale jaarrekening opgesteld en binnen dit model is sprake van één belanghebbende: eigenaar, deze wil dat zijn kapitaal wordt vergroot.

- Klassieke of gesloten model: scheiding tussen leiding en eigendom. Twee belanghebbende: kapitaalverschaffer (wat is er verdiend met het geïnvesteerde vermogen) en kapitaalbeheerder (verantwoording geven over het gevoerde beleid).
- Moderne of open model: Vele belanghebbende: werknemers, leveranciers, overheid, management, enz. Naast de financiële informatie is er ook behoefte aan informatie met betrekking tot bijvoorbeeld activiteiten voor het sparen van het milieu (= sociaal jaarverslag).

Een jaarrekening kan 2 functies hebben:

- Verantwoordingsfunctie;
- Informatiefunctie.

Jaarrekeningen moeten de volgende kwaliteitskenmerken hebben om de functies die hierboven genoemd staan te kunnen invullen:

- Begrijpelijkheid: de gebruikers moeten kunnen lezen wat erin een jaarrekening staat.
- Relevantie: de informatie die in een jaarrekening staat moet betekenis hebben voor de gebruiker.
- Betrouwbaarheid: de gegevens die in de jaarrekening staan moeten een getrouw beeld geven van de werkelijkheid.
- Vergelijkbaarheid: tijdsvergelijking → de gegevens moeten vergeleken kunnen worden met gegevens uit de vorige jaren. Bedrijfsvergelijking → cijfers vergelijken met andere bedrijven.

Hoofdstuk 2 Waarde en winst

Economisch waardebegrip

Binnen een bedrijf speelt er zich een transformatie proces af. Het transformatieproces ziet er als volgt uit:

Zie Jaarverslaggeving bladzijde 38, figuur 2.1.

De inputs vinden hun oorsprong op de inkoopmarkt en de outputs vinden hun oorsprong op de verkoopmarkt.

Bedrijfswaarde (= indirecte waarde) → contante waarde van de toekomstige kasstroom.

Bijzondere vorm: liquidatiewaarde: waarde bij gedwongen verkoop door bankroet.

Directe opbrengstwaarde → de netto-opbrengst (verwachte verkoopwaarde).

Normaal is de directe opbrengstwaarde lager dan de indirecte opbrengstwaarde. Mocht dit niet het geval zijn dan is het verstandiger om het bedrijf te verkopen.

Economisch waardebepaling (winstbepaling) → waardebepaling door middel van de indirecte of de directe opbrengstwaarde.

Relevantie economisch waardebepaling: vooral bij managementbeslissingen, vb. uitbreiding activiteiten of overnames. Dit is zeer relevant.

Betrouwbaarheid economisch waardebepaling: dit heeft vooral betrekking op de toekomstige voorspellingen omtrent opbrengsten en kosten. Dus dit is niet echt betrouwbaar.

Het economische waardebegrip kan en mag niet gebruikt worden binnen de externe jaarverslaggeving, omdat het niet betrouwbaar is. En binnen de externe verslaggeving dient een getrouw beeld van de werkelijkheid te worden gegeven.

Boekhoudkundig waardebegrip

Bij het economische waardebegrip wordt uitgegaan van waardering van de onderneming als geheel tegen de prijzen die gelden op de verkoopmarkt. Het boekhoudkundige waardebegrip gaat uit van waardering per post en gebaseerd op prijzen die gelden op de inkoopmarkt.

Relevantie boekhoudkundig waardebegrip: niet relevant

Betrouwbaarheid boekhoudkundig waardebegrip: zeer betrouwbaar.

De totale winsten over de gehele levensduur zijn zowel bij het economische waardebegrip als bij het boekhoudkundige waardebegrip aan elkaar gelijk.

Hoofdstuk 3 Basisprincipes van de boekhoudkundige waarde- en winstbepaling

Toerekeningsbeginsel

Dit groundbegrip houdt in dat de opbrengsten en uitgaven toegerekend worden aan de periode waarop deze betrekking hebben, niettegenstaande of ze in diezelfde periode geleidt hebben tot ontvangsten en uitgaven. Om een juiste periode winst te bepalen zullen op de balans posten voorkomen die nog niet afgewerkt zijn (transitoria posten).

Dit geldt ook voor de consequenties van bepaalde gebeurtenissen, deze moeten worden toegerekend aan het jaar waarin deze gebeurtenissen zich hebben voorgedaan.

2 vormen van waardebepaling:

- Statische waardebepaling → de correcte weergave van het eigen vermogen.
- Dynamische waardebepaling → juist beeld van de bepaling van de winst.

Realisatiebeginsel

Fasen van het verkoopproces:

- inkopen
- produceren
- verkopen
- leveren
- factureren
- ontvangen van het factuurbedrag

Wanneer is een verkoop gerealiseerd? Dit is op het moment van aflevering aan de klant. Op dit moment is een verkoop gerealiseerd. De winsten worden verantwoord in de periode waarin ze zijn gerealiseerd.

Matchingprincipe

Het matchingprincipe is te vergelijken met het realisatiebeginsel, maar houdt zich bezig met het toerekenen van de kosten aan juiste periode: de kosten moeten worden toegerekend aan de periode waarin de met die kosten samenhangende opbrengsten worden gerealiseerd. Er zijn 2 vormen van het matchingprincipe, namelijk:

- Product matching: hier worden de uitgaven geactiveerd onder de voorraden. De kosten worden verantwoord op het moment dat er verkoop en levering van de voorraden goederen heeft plaatsgevonden.
- Period matching: hier worden de uitgaven niet geactiveerd onder de voorraden, maar onder de vaste activa, namelijk de afschrijvingskosten. De kosten worden verantwoord op het moment van afschrijving op de vaste activa.

Continuïteit

Tijdens het opstellen van de jaarrekening wordt er vanuit gegaan dat de onderneming in de nabij toekomst haar activiteiten zal blijven uitvoeren. Is het bekend dat dit niet het geval is, mag van deze veronderstelling afgeweken worden en zal de onderneming gewaardeerd worden op liquidatiewaarde.

Bestendigheid

Stelselwijziging → wijziging van huidige grondslagen van waardering, winstbepaling en presentatie.

Alleen onder bepaalde voorwaarden mag stelselwijziging toegepast worden, maar over het algemeen moet een eenmaal gekozen grondslag van waardering, winstbepaling of presentatie gehandhaafd blijven. Dit om vergelijkbaarheid van resultaten mogelijk te maken anders geeft dit een vertekend beeld.

Gelijktijdige stelselmatigheid → gelijke posten moeten gelijk behandeld worden.

Volgtijdelijke stelselmatigheid → de waarderingsgrondslag of winstbepalingsgrondslag mag niet zomaar worden gewijzigd. Dit is alleen toegestaan indien hier gegronde redenen tegenover staan.

Voorzichtigheidsbeginsel

Verliezen worden opgenomen in de jaarrekening zodra deze bekend zijn, ongeacht of ze ook daadwerkelijk al zijn geleden. Winsten worden pas opgenomen zodra zeker is dat de winst is behaald.

Hoofdstuk 4 De regelgevers

Twee belangrijke Europese richtlijnen met betrekking tot de externe verslaggeving:

- 4de EG-richtlijn → deze richtlijn heeft betrekking op de rubricering en presentatie van posten in de vennootschappelijk jaarrekening.
- 7de EG-richtlijn → deze richtlijn heeft betrekking op de geconsolideerde jaarrekening.

De Europese lidstaten moesten hun wetgeving aanpassen aan deze 2 Europese richtlijnen.

Doel: om de Europese jaarrekeningen te harmoniseren. Op het punt van waardering en winstbepaling zijn de Europese jaarrekening niet geharmoniseerd, omdat elk land hier zijn eigen regels voor kan bepalen.

Het belangrijkste artikel uit onze wetgeving met betrekking tot de jaarverslaggeving is artikel 362. Hierin is te vinden dat de jaarrekening moet zijn opgesteld volgens de normen die in het maatschappelijk verkeer gelden en de jaarrekening moet een getrouw beeld geven van de werkelijkheid, zodat er een verantwoord oordeel kan worden gevormd over het vermogen en het resultaat.

Regelgevende instanties

Voorbeelden zijn:

- wetgever
- Raad voor de Jaarverslaggeving
- Ondernemingskamer van het Amsterdamse Gerechtshof
- International Accounting Standards Board

Wetgever

Hierboven is te lezen wat artikel 362 inhoudt. Uit dit artikel kan opgemaakt worden dat de jaarrekening inzicht moet geven in het vermogen en het resultaat. Wanneer deze 2 op elkaar worden gedeeld kun je een oordeel vormen over de belangrijkste grootte: rentabiliteit.

In lid 4 van artikel 362 is te lezen dat er afgeweken moet worden van de wettelijke regels als dit ten goede komt aan het vereiste inzicht. In de toelichting moet dan de rede worden opgenomen waarom van de wettelijke regels wordt afgezien.

Derogene werking van de wet → algemene bepaling gaat boven de wettelijke bepaling.

Basisprincipes van waardering en winstbepaling (zie uitleg in Hoofdstuk 3):

- Toerekeningsbeginsel (art. 362 lid 5 van Titel 9 Boek 2 BW);
- Continuïteitsbeginsel (art. 384 lid 3 van Titel 9 Boek 2 BW);
- Bestendigheidsbeginsel (art. 362 lid 2 en 3, artikel 363 lid 4 en artikel 384 lid 6 van Titel 9 Boek 2 BW);
- Voorzichtigheidsbeginsel (art. 362 lid 5 van Titel 9 Boek 2 BW).

Raad voor de Jaarverslaggeving

Deze raad stelt de richtlijnen voor de jaarverslaggeving op. Het uitgangspunt van de Raad is hierbij het Stramien. De 2 grondslagen volgens dit Stramien zijn:

- toerekeningsbeginsel
- continuïteitsbeginsel.

Jaarrekeningen moeten de volgende kwaliteitskenmerken hebben om de functies die hierboven genoemd staan te kunnen invullen (zie voor uitleg begrippen hoofdstuk 1 van het boek Jaarverslaggeving):

- Begrijpelijkheid
- Relevantie
- Betrouwbaarheid
- Vergelijkbaarheid

Beperkingen met betrekking tot de kwaliteitskenmerken:

- mag niet te tijdrovend zijn;
- de kosten moeten opwegen tegen de baten;
- moeten afwegingen gemaakt worden.

Elementen van de jaarrekening volgens het Stramien:

Balans:

Activa → een middel dat in het verleden is aangekocht en waarover de onderneming in de toekomst kan beschikken en waarmee economische voordelen behaald kunnen worden.

Vreemd vermogen → schulden die in het verleden zijn aangegaan en die de onderneming in de toekomst moet terug betalen welke negatieve gevolgen voor de onderneming zal hebben.

Eigen vermogen → verschil tussen de activa en het vreemd vermogen.

Resultatenrekening:

Baten

Lasten

Ondernemingskamer van het Gerechtshof in Amsterdam

Indien een belanghebbende denkt dat de jaarrekening niet volgens de wettelijke bepalingen is opgesteld kan hij bezwaar maken bij de Ondernemingskamer in Amsterdam.

Wie belanghebbenden zijn is niet wettelijk vastgelegd en er zal dus per situatie beoordeeld moeten worden of iemand negatieve gevolgen ondervindt van een opgestelde jaarrekening.

De belanghebbende moet dus kunnen aantonen of hij benadeeld is. Indien het bezwaar terecht is zal de jaarrekening opnieuw opgesteld moeten worden.

International Accounting Standards Board (IASB)

Dit zijn de regels van het International Accounting Standards Committee (IASC). Dit is een internationaal samenwerkingsverband tussen verschillende accountantsorganisaties. Deze organisatie heeft het doel om wereldwijd aanbevelingen te doen met betrekking tot de jaarverslaggeving. Omdat de standaarden niet wettelijk zijn vastgelegd hebben zij het karakter van aanbevelingen in plaats van standaarden.